

شیرهای اطلس باز هم پدیده می شوند؟

اولین تیم آفریقایی و اولین تیم عرب حاضر در نیمه‌نهایی جام جهانی که در دوره قبلی با شکست دادن بلژیک در مرحله گروهی و حذف کردن اسپانیا و پرتغال دست به یک کار بزرگ زد و راهی نیمه‌نهایی شد، این بار هم با ترکیبی متشکل از نسل طلایی و با ستارگان متعدد حاضر در بزرگترین باشگاه‌های فوتبال اروپا، پا به جام جهانی می‌گذارد. مراکش به عنوان شناسنامه فوتبال آفریقا در سال‌های اخیر، پس از آنکه در فینال جام ملت‌ها در خانه بازی را مقابل سنگال واگذار کرد و در نهایت با آری عجیب و جنجالی کنفدراسیون فوتبال آفریقا دومین قهرمانی خود در تاریخ جام ملت‌ها را کسب کرد، به آمریکا سفر می‌کند تا نشان دهد بدون رأی قضایی و برخلاف تمام حرف و حدیث‌ها پشت سر این کشور مبنی بر حمایت بی‌قید و شرط کنفدراسیون فوتبال آفریقا، باز دیگر می‌تواند در جام جهانی تاریخ‌ساز شود. یکی از میزبانان دوره بعدی جام جهانی به عنوان دومین کشور آفریقایی میزبان در تاریخ مسابقات، هر سه بازی خود مقابل برزیل، اسکاتلند و هائیتی را در آمریکا برگزار خواهد کرد و با توجه به رتبه مناسبی که در رده‌بندی فیفا داشت، یکی از گروه‌های قدرتمند این جام را رقم زده است.

نحوه صعود چگونه بود؟

مراکش که قهرمانی در جام ملت‌های آفریقا با جنجال به علاوه قهرمانی در جام ملت‌های عرب فیفا را طی ماه‌های اخیر (با تیمی متشکل از بازیکنان ذخیره و حاضر در لیگ داخلی) تجربه کرده، اصلاً کار سختی برای صعود به جام جهانی نداشت و به ساده‌ترین شیوه ممکن لایح حضور در جام جهانی را دریافت کرد. آنها در ۸ بازی خود در مرحله مقدماتی موفق به کسب پرپوزی شدند، ۲۲ گل زدند و تنها ۲ گل دریافت کردند و در این مدت، کنگو را با نتیجه ۶ بر صفر و نیجر را با نتیجه پنج بر صفر از پیش رو برداشتند تا راحت‌ترین صعود ممکن را به جام جهانی داشته باشند. از زمان شکست مقابل آفریقا جنونی در ژانویه ۲۰۲۴، مراکش حدود دو سال است که باخشی در تجربه نکرده و تنها باخت این تیم در فینال جام ملت‌های ۲۰۲۵ مقابل سنگال نیز حالا با رأی دادگاه، به سود این تیم تغییر کرده تا کمان‌دار روند شکست‌ناپذیری شیرهای اطلس ادامه پیدا کند.

تیمی برای طلسم شکنی

معمولاً اولین دستاوردهای آفریقایی‌ها در تاریخ جام جهانی همواره به نام مراکش رقم خورده است. در سال ۱۹۸۶ و در گروهی که در آن پرتغال، انگلیس و لهستان حضور داشتند، مراکش با صدرنشینی تبدیل به اولین تیم آفریقایی حاضر در مرحله حذفی شد. در هشت جام بعد از آن نیز مراکش در پنج جام موفق به صعود نشد و در سه دوره دیگر، نتوانست از مرحله گروهی عبور کند؛ از جمله جام جهانی ۲۰۱۸ که تیم هسره رنار در اولین بازی مغلوب ایران شد. این اما مقدمه‌ای بر یک نتیجه تاریخی در جام جهانی ۲۰۲۲ بود. جایی که بالاتر از کرواسی و بلژیک (تیم‌های دوم و سوم جام ۲۰۱۸) در صدر جدول مرحله گروهی قرار گرفت، دو قهرمان از سه دوره اخیر جام ملت‌های اروپا را شکست داد و در مرحله نیمه‌نهایی، مغلوب فرانسه شد تا رؤیای صعود مراکشی‌ها به فینال، به دست خروس‌ها از بین برود. هرچند که با همین عنوان چهارمی هم مراکش عنوان بهترین تیم آفریقایی تاریخ جام جهانی را یک می‌کشد.

مدل بازی مراکش چگونه خواهد بود؟

در جام جهانی ۲۰۲۲ مراکش تیمی قدرتمند در بازی تدافعی با واگذار کردن مالکیت توپ به رقیب بود اما در سال‌های اخیر زیر نظر زکریا مدل بازی تیم تغییر کرد. در دوره او، مراکش با سیستم ۴-۲-۳ و با تکیه روی قدرت بازیکنان کناری بازی می‌کرد و مدافعین کناری از جمله اشرف حکیمی و نصیر میزرای به شدت در حملات تیم حضور داشتند و زکرای، حساب ویژه‌ای روی دو مهاجم خود یعنی ایوب ال کعبی و یوسف ال نصیری بازی می‌کرد که هر دو بازی دوستانه اول وهبی در محوطه جریمه بودند. در دو بازی دوستانه اول وهبی مقابل پاراگوئه و اکوادور نیز مدل بازی مشابهی دیده می‌شد و اینکه اشرف حکیمی پاس هر سه گل مراکش در دو بازی اخیر را ارسال کرده، نشان دهنده اهمیت او در سیستم هجومی تیم است.

دزاویو جام ۹۸

نکته جالبی که در خصوص مراکش وجود دارد، تکراری بودن گروه این تیم با گروه آنها در سال ۱۹۹۸ است و صرفاً در این دوره، هائیتی جانشین نروژ شده است. یکی از نسل‌های جذاب مراکش در تاریخ جام جهانی، در سال ۹۸ مقابل اسکاتلند با سه گل به پیروزی رسید و مقابل برزیل با همین نتیجه شکست خورد و در نهایت شکست عجیب برزیل مقابل نروژ، مانع از حذف این تیم شد و حالا ۲۸ سال پس از آن شکست مقابل برزیل، این تیم فرصت انتقام از سلسلتا و در نخستین بازی جام جهانی خود دارد.

Group C

مراکش

هفتمین حضور در جام جهانی

سرمرینی: محمد وهبی (مراکش)

کاپیتان: اشرف حکیمی

بهترین عملکرد: عنوان چهارمی (۲۰۲۲)

رتبه در رده‌بندی فیفا: ۸

ستارگان: اشرف حکیمی (بازی‌سن‌ژرمن)، براهیم دیباز(رئال مادرید) و یاسین بونو(الهلال)

بزرگه بازی‌ها:
یکشنبه ۲۴ خرداد: برزیل - مراکش ۱:۳
شنبه ۳۰ خرداد: اسکاتلند - مراکش ۱:۳
پنجشنبه ۴ تیر: مراکش - هائیتی ۱:۳

فرهنگی تبدیل شده است. این ورزش به مردمی که از زمینه‌های مختلف اجتماعی و اقتصادی می‌آیند، با وجود بازی‌های تهاجمی و استعدادهای برقرار کردند و زبان مشترکی پیدا کنند. فوتبال همچنین به عنوان یک وسیله آموزشی در مراکش عمل می‌کند. برای بسیاری از کودکان در مناطق روستایی، فوتبال نه تنها فرصتی برای سرگرمی است، بلکه ارزش‌هایی مانند همکاری، احترام و کار گروهی را به آنان می‌آموزد. از این رو، این ورزش به ابزار مهمی در شکل‌دهی به شخصیت و رفتارهای اجتماعی جوانان مراکشی تبدیل شده است.

زنان در فوتبال مراکش: جهشی بزرگ به سمت برابری

فوتبال زنان در مراکش سال‌ها با چالش‌هایی روبه‌رو بود و در جامعه‌ای که غالباً فرهنگی مردسالارانه داشت، بازی زنان در این ورزش نادر بود. اما در سال‌های اخیر، بویژه پس از موفقیت‌های تیم ملی زنان در رقابت‌های قهرمانی آفریقا و حضور در فینال جام ملت‌های ۲۰۲۲، فوتبال زنان در مراکش روندی رو به رشد را تجربه کرده است. حالا بسیاری از دختران مراکشی با الهام از این موفقیت‌ها، به دنبال تحقق آرزوهای خود در این ورزش هستند و این تحولی مهم در جامعه به شمار می‌رود.

ورزشگاه‌های مراکش: قلب فوتبال ملی

ورزشگاه‌های مراکش، بویژه ورزشگاه «پرنس عبدالله» در رباط، به عنوان نمادهایی از ورزش ملی شناخته می‌شوند. این ورزشگاه‌ها نه تنها محل برگزاری بازی‌های مهم تیم ملی هستند، بلکه محلی برای گردهمایی مردم و ابزار شور و هیجان ملی محسوب می‌شوند. ورزشگاه‌های دیگر مراکش همچون ورزشگاه آدار در آگادیر و ورزشگاه‌های طجه و مراکش نیز هرکدام در تاریخ فوتبال مراکش نقشی اساسی داشته‌اند.

یک رؤیای ملی که همچنان ادامه دارد

تیم ملی فوتبال مراکش با تاریخ پر فراز و نشیب خود، عزت نفس و تلاش تیم ورزشی است. این تیم نماد عزت، اتحاد و پشتکار مردم مراکش است و نشان می‌دهد که حتی در سخت‌ترین شرایط هم می‌توان به موفقیت رسید. از اولین حضور در جام جهانی ۱۹۷۰ تا موفقیت‌های بی‌سابقه در جام جهانی ۲۰۲۲، فوتبال در مراکش همواره به عنوان وسیله‌ای برای تقویت هویت ملی و پرورش نسل‌های جدید از ورزشکاران و شهروندان عمل کرده است. تیم ملی مراکش، با دستاوردهای اخیر خود، نشان داد که فوتبال می‌تواند برای یک ملت یک منبع قدرت و الهام باشد و این مسیر همچنان ادامه خواهد داشت.

براهیم، پناهی کابوس‌وار از جبران می‌کند؟

با توجه به حضور چهره‌های مطرحی چون اشرف حکیمی، یاسین بونو، ایوب ال کعبی و نصیر میزرای در ترکیب مراکش، انتخاب کردن یک بازیکن به عنوان ستاره اصلی شیرهای اطلس کار ساده‌ای نیست اما براهیم دیباز بازیکن رئال مادرید که در سال‌های اخیر مراکش را به جای اسپانیا به عنوان تیم ملی خود انتخاب کرده، می‌توان مهم‌ترین بازیکن مراکش در این جام دانست. ستاره‌ای که در جام ملت‌های آفریقا با نمایش‌های درخشان خود، عنوان بهترین بازیکن را کسب کرد اما در لحظه موعود و روی یک پناهی تاریخی، با تصمیم عجیب دینو زبیر، به این تیم قهرمانی در زمین فوتبال از مراکش گرفت و شاید جام برای بهترین فرصت او برای جبران این ناگامی باشد.

قهرمان جهان جانشین زکرای

دستاوردهای بزرگ مراکش در جام جهانی ۲۰۲۲ با درخشش بازیکن سابق تیم ملی این کشور یعنی لیبید زکرای به دست آمد که جانشین وحید جلیلهودنیزج شده بود اما نیمکت تیم ملی مراکش با وجود عملکرد درخشان زکرای، چندان به این سرمرینی هم وفا نکرد و جایش را به محمد وهبی داد؛ البته که این تغییر، هم احترام و با یک نشست خبری مشترک از سوی فدراسیون فوتبال مراکش انجام شد. محمد وهبی مربی مراکشی که در بلژیک متولد شده و سابقه بازیگری در کارنامه ندارد، از سال ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۵ سرمربی تیم ملی زیر ۲۰ سال مراکش بود و با این تیم، قهرمانی جام جهانی جوانان در سال ۲۰۲۵ کسب کرد. دستاوردی که باعث شد این سرمرینی که سابقه کار در تیم‌های پایه اندرلخت را دارد، مورد توجه رسانه‌های آفریقایی قرار بگیرد و به همین دلیل، مراکش به طور همزمان او را به عنوان سرمربی تیم ملی بزرگسالان و تیم ملی زیر ۲۳ سال معرفی کرده است.

تاریخچه‌ای از افتخار، تلاش و فرهنگ

فوتبال، نماد غرور ملی مراکش

خود به مرحله حذفی جام جهانی صعود و در آنجا به جمع تیم‌های برجسته‌تر راه پیدا کند. این اتفاق نقطه عطفی در تاریخ فوتبال مراکش بود.

نسل طلایی

دهه ۸۰ و ۹۰ میلادی شاهد ظهور نسل طلایی فوتبال مراکش بود. بازیکنانی چون مصطفی حدجی، نورالدین نایب و صلاح‌الدین بصیر، تیم ملی مراکش را به یکی از تیم‌های جذاب و تهاجمی فوتبال آفریقا تبدیل کردند. در جام جهانی ۱۹۸۶ مکزیک، مراکش موفق شد در گروهی که شامل تیم‌های انگلستان، پرتغال و ایستون بود، صدرنشین شود و به مرحله حذفی صعود کند. این موفقیت‌ها مراکش را به یکی از قدرتمندترین فوتبال آفریقا تبدیل کرد.

با این حال، پس از این دوره طلایی، تیم

این تونزمنت، مراکش توانست با تساوی ۱-۱ برابر بلغارستان به عنوان اولین تیم آفریقایی، در یک مسابقه جهانی امتیاز کسب کند. این نقطه آغاز تحولی در فوتبال مراکش بود. اما نخستین موفقیت بزرگ مراکش در سال ۱۹۷۶ در رقابت‌های جام ملت‌های آفریقا به دست آمد. تحت هدایت مربی رومانیایی، ورجیل مارادارسکو و کاپیتانی صلاح‌الدین فرانس، مراکش توانست در تنها دومین حضور خود در این مسابقات، قهرمان شود و اولین جام قاره‌ای خود را کسب کند. اگرچه این موفقیت بزرگ بود، اما مراکش در دهه‌های بعدی با چالش‌های زیادی روبه‌رو شد. تیم نتوانست به جام‌های جهانی ۱۹۷۴، ۱۹۷۸ و ۱۹۸۲ راه یابد و در رقابت‌های جام ملت‌های آفریقا نیز با ناگامی‌هایی روبه‌رو شد. با این حال، در سال ۱۹۸۶، مراکش موفق شد برای اولین بار در تاریخ

فرخ حسایی فوتبال در مراکش تنها یک ورزش نیست بلکه بخش جدایی‌ناپذیر از فرهنگ، هویت و تاریخ این کشور است. تیم ملی فوتبال مراکش که با نام «شیران اطلس» شناخته می‌شود، در طی سال‌ها با دستاوردهای برجسته خود در میادین بین‌المللی، نه تنها نام این کشور را بر سر زبان‌ها انداخته بلکه تبدیل به نمادی از امید، اتحاد و تلاش در برابر سختی‌ها شده است. سفر تیم ملی مراکش از دوران شکوفایی و شکست تا دستاوردهای اخیر، نمایانگر رابطه عمیق فوتبال با فرهنگ این کشور و تأثیری است که این ورزش در زندگی روزمره مردم دارد.

جست‌وجو برای به رسمیت شناخته شدن

در سال ۱۹۷۰، مراکش اولین تیم آفریقایی بود که در جام جهانی فوتبال حضور پیدا کرد. در

تیمی که مسکن یک ملت است

سفیر یک رؤیای سرگردان

محمدرضا رحیم‌پور در جام جهانی ۲۰۲۲، هنگامی که یوسف النصیری در نیمه‌نهایی جام جهانی برابر فرانسه گل زد، خیابان‌های کاراباناکا، کوچه‌های سنکفرش فاس و حتی اردوگاه‌های آوارگان صحرایی در جنوب نیز به لرزه درآمدند. مراکش اولین تیم آفریقایی و اولین تیم عرب بود که به نیمه‌نهایی جام جهانی می‌رسید اما این موفقیت، بیش از آنکه یک پیروزی ورزشی باشد، یک رویداد اجتماعی-اقتصادی بود، اولین باری که مردمی که قرن‌ها در حاشیه نقشه قدرت جهانی زندگی کرده‌اند، حس کردند آنها هم دیده می‌شوند. تیم ملی مراکش، معروف به «شیرهای اطلس»، تنها تیمی است که موفق شده پادشاهی را در سرزمینی متلاطم از تضادها موقتاً متحد کند؛ کشوری با ۳۸ میلیون نفر جمعیت، جایی که ۲۰ درصد مردم زیر خط فقر زندگی می‌کنند، نرخ بیکاری جوانان از ۲۵ درصد عبور کرده، و فاصله بین کاخ‌های سلطنتی رباط و زاغه‌های کاراباناکا به نام «کارگاه‌های مرگ» از نظر جغرافیایی یک ساعت و از نظر معیشتی چند قرن است. در چنین محیطی، فوتبال نه سرگرمی که یک مسکن جمعی است.

از معادن فسفات تا رؤیاهای مهاجرتی

مراکش صاحب بزرگترین ذخایر فسفات جهان است (بیش از ۷۰ درصد کل ذخایر). این خاک سفید که در تغذیه گیاهان نقش حیاتی دارد، سالانه حدود ۷ میلیارد دلار برای خزانه دولت درآمد دارد اما کشوری که روی گنچ سفید نشسته، کجای راه است؟ پاسخ در آمار نهفته، نرخ باسوادی در مناطق روستایی مراکش حدود ۵۵ درصد است و یک سوم کودکان زیر ۱۵ سال به نوعی در مشاغل کاذب (دستفروشی، کشاورزی فصلی، کار در معادن غیرمجاز) اشتغال دارند. پول فسفات به جای اینکه مدرسه بسازد، بیشتر صرف بارانه نان و آرد می‌شود تا از شورش جلوگیری کند.

در این معادله ناعادلانه، فوتبال نقش «پل گریز» را بازی می‌کند. هر سال، حدود ۱۵ هزار نوجوان مراکشی در تست‌های آکادمی‌های محلی شرکت می‌کنند. رؤیایشان ساده است، یک قرارداد در لیگ فرانسه یا هلند، سپس پاسپورت اروپایی، بعد انتقال با خانواده. برای نسلی که مهاجرت غیرقانونی به اسپانیا از طریق زرده‌های ملیلی مراکش را عادی می‌بیند، فوتبال قانونی‌ترین راه فرار است. جالب آنکه همین پدیده، تیم ملی مراکش را به یکی از «آفریقایی‌ترین» تیم‌های جهان از نظر پراکندگی تبدیل کرده است؛ در جام جهانی ۲۰۲۲، بیش از نیمی از بازیکنان مراکش متولد اروپا بودند (فرانسه، هلند، بلژیک، اسپانیا). حکیم زناش (متولد هلند)، سفیان امرابط (متولد هلند)، نورالدین امرابط (متولد هلند)، یوسف النصیری (متولد اسپانیا). تیم ملی، در واقع نماد «مراکشی‌بیرون» است، نه «مراکشی‌درون» و این حقیقت، بخشی از هویت اقتصادی-اجتماعی این کشور را روایت می‌کند؛ کشوری که نصف نیروی کار ماهر خود را به اروپا صادر کرده و حالا از همان صادرات، تیم ملی می‌سازد.

دفاع سه‌لایه

فرهنگ مراکشی، برخلاف فرهنگ شاد و پرانرژی برزیل، فرهنگی از «صبر و مهار» است. دو کلمه «ان‌شاءالله» و «صبر»، اولی یعنی همه چیز به خواست خداست، دومی یعنی برای رسیدن، باید طاق‌آورد. سبک فوتبال مراکش دقیقاً همین است. دفاع فشرده، بسته و فوق‌العاده منظم. در جام جهانی ۲۰۲۲، مراکش در ۴ بازی اول خود تنها یک گل خورد

فرهنگ

مراکشی

برخلاف

فرهنگ شاد

و پرانرژی

برزیل،

فرهنگی

از «صبر و

مهارت، است.

دو کلمه

«ان‌شاءالله»

و «صبر».

اولی یعنی

همه چیز

به خواست

خداست،

دومی یعنی

برای رسیدن

باید طاقت

آورد. سبک

فوتبال

مراکش دقیقاً

همین است

فرهنگ

مراکشی

برخلاف

فرهنگ شاد

و پرانرژی

برزیل،

فرهنگی

از «صبر و

مهارت، است.

دو کلمه

«ان‌شاءالله»

و «صبر».

اولی یعنی

همه چیز

به خواست

خداست،

دومی یعنی

برای رسیدن

باید طاقت

آورد. سبک

فوتبال

مراکش دقیقاً

همین است

پس از پیروزی تاریخی مقابل پرتغال در ژانویه ۲۰۲۲ (که مراکش را به نیمه‌نهایی رساند)، هزاران نفر در خیابان‌های رباط شعار دادند: «ما چیزی جز این پیراهن نداریم.» یک گزارشگر محلی این صحنه را پوشش داد و گفت جوانی گریه می‌کرد: «پدرم در ساخت ورزشگاه در سال ۲۰۱۰ جان باخت. دولت فقط ۲۰۰۰۰ درهم (حدود ۳۰۰۰ دلار) غرامت داد. من دو سال است بیکارم. اما وقتی بازیکنان روی چمن می‌دوند، حس می‌کنم هنوز هموطن دارم.» این جمله، شاید کامل‌ترین روایت از کارکرد تیم ملی مراکش باشد، التیام بخشیدن به زخم‌هایی که خود دولت زده، با مرهمی که خود مردم ساخته‌اند.